

Hvis vi ikke kan måle og kontrollere bæredygtigheden af den grønne vækst, kommer den ikke ud over skåltaleniveauet. Vi har brug for et "grøn vækst-kompas" at styre efter i dansk politik.

KRONIK DEN 20. OKTOBER 2011

Grøn vækst skal kunne måles

CHRISTIAN EGE
sekretariatschef
Det Økologiske Råd

MARTIN RISUM BØNDERGAARD
energi- og klimamedarbejder
Det Økologiske Råd

I mange år har økonomisk vækst været et ufravigeligt dogme. Det er lig med fremskridt – og det måles ved stigende bruttonationalprodukt (BNP). Til trods for, at vi kender paradokserne. Sker der flere trafikulykker, stiger BNP, fordi bilerne skal repareres eller fornyes. Bliver en å slået ihjel af gylleudslip, stiger BNP, fordi åen skal renses op igen.

Men i det store billede bliver vi ved med at måle BNP, og der er fest i regeringskontorerne, når BNP stiger. Men stadig flere begynder at spørge: Bliver vi lykkeligere af økonomisk vækst? Kan kloden bære fortsat vækst i de rige lande? Det står klart, at kloden ikke er stor nok til, at 7 mia. mennesker kan have ligeså stort forbrug af f.eks. kød og fossile brændstoffer, som vi har i Vesten.

Vores største aktuelle udfordring består i det paradoks, at vi ikke kan leve med væksten, men heller ikke uden. Vi kan ikke skabe arbejdspladser, betale vores gæld og finansiere velfærdssystemer, f.eks. et stadigt dyrere sundhedssystem, uden vækst. På den anden side medfører fortsat BNP-vækst overudnyttelse og udpining af naturressourcerne, hvilket underminerer mulighederne for fremtidig vækst. Hvis vi fremover vil opretholde høj levestandard, vores uddannelsesniveau, mobilitet og sundhed, må vi udvikle nye måder at producere og forbruge på, samt redefinere, hvad vi mener med fremskridt, og hvordan vi måler det.

Der er bred enighed om, at BNP ikke er et godt mål for fremskridt, idet f.eks. jordskælv, trafikulykker, regnskovfældning og afbrænding

af fossile brændsler tæller positivt i BNP-regnskabet. Der er da også bestræbelser i adskillige lande på at udvikle målemetoder, som bedre afspejler menneskelig velbefindende og bæredygtig udvikling frem for blot materiel produktion og forbrug. Men i Danmark er vi ikke kommet langt med denne diskussion. Derfor er der god grund til at lære af udlandet. Stieglitz-kommissionen kortlagde i 2009 på vegne af den franske regering "begrænsningerne ved og alternativerne til BNP". Den britiske bæredygtighedskommission udgav ligeledes i 2009 rapporten "Velstand uden vækst – Overgangen til en bæredygtig økonomi". OECD, som ellers har set snævert på BNP de seneste 50 år, er nu ved at åbne op og har i år lanceret Better Life Index, som et mål for livskvalitet og lykke i de 34 medlemslande.

Endelig har FN nedsat Det Globale Bæredygtighedspanel, med bl.a. Connie Hedegaard som medlem. Dette skal inden det såkaldte Rio+20 verdensstopmøde i Rio de Janeiro i juni 2012 formulere en "ny vision for bæredygtig vækst og velstand sammen med mekanismer til at opnå og måle det". Forventningen er, at "grøn vækst" vil blive fremhævet som en vigtig del af løsningen.

OECD har i år lanceret en "Grøn vækststrategi". Også Danmark er med på grøn vækst-bølgen – selv om ordet blev noget misbrugt i den tidligere regerings strategi for vækst i landbruget. Den 11.-12. oktober blev der i samarbejde mellem bl.a. den sydkoreanske og danske regering holdt Global Green Growth Forum. I Danmark er grøn vækst blevet et buzzword som omfavnes bredt på tværs af partierne, og de samme tendenser ses verden rundt. Den foreløbige kulmination på den store grøn vækst-hype kom i juni, da Sydkoreas Præsident Lee Myung-Bak konstaterede, at »grøn vækst er blevet en kerneværdi og et nøgle mål verden over«.

Men midt i besyngelsen af grøn vækst skal vi bevare jordforbindelsen. Det kræver, at skåltalerne følges op af handling. Vi skal f.eks. lave omfattende grønne skatteom-

lægninger, så vi gør det billigere at bruge arbejdskraft og dyrere at forurene og bruge fossil energi. Det betyder i sig selv, at vi vægter nogle andre værdier. Det bliver billigere at gå i teatret, men dyrere at flyve og køre i bil. Det bliver billigere at gå ud og spise sund kvalitetsmad og dyrere at spise en overdimensioneret bøf, der bare er klasket på en pande. Hvis grøn vækst skal være en kerneværdi, må vi definere hvilke værdier begrebet skal referere til, og hvis grøn vækst skal være en nøglemålsætning, må vi beslutte, hvordan vi måler om vi gør fremskridt.

Grøn vækst kan ses snævert som ny teknologi eller bredere som en omlægning af vores måde at leve på. I den snævre forståelse dækker det, når grønnere investeringer og innovation i bestemte sektorer, som f.eks. energi, landbrug og transport, udgør et grønt bidrag til den samlede økonomiske vækst. Denne type grøn vækst kan måles på øgede investeringer, eksportandele og sektorenes bidrag til det samlede BNP. Dette er et første skridt på vejen.

Men hvis vi udelukkende følger sådanne "grønne veje til traditionel vækst", vil de teknologisk frembragte effektivitetsforbedringer blive ædt op af øget forbrug. Vi glæder os over at have fået halveret tv-apparaters elforbrug, men samtidig har familien fået tre fjernsyn i stedet for et. Vi er stolte af at have optimeret udnyttelsen af svinefoder, men samtidig har vi fordoblet vores kødforbrug på 50 år. Det er altså ikke nok at se på teknologien. Vi er nødt til også at ændre på vores værdier og selve forbrugssamfundet?

I disse år har "grænser for vækst"-dagsordenen igen fået momentum. Men mange i miljøbevægelsen frygter, at en snæver grøn vækst-dagsorden vil blive brugt til at fornægte konflikten mellem økonomisk vækst og dens naturlige grænser. Der er ikke meget perspektiv i en dogmatisk diskussion. Det giver ingen mening at være hverken for eller imod enhver form for vækst. At gå fra konventionel til økologisk jordbrug medvirker alt andet lige til økonomisk

vækst, da øko-jordbruget bruger mere arbejdskraft og frembringer højere værdi. Det samme gælder, når vi erstatter et gammelt kulværk med vindmøller og varmepumper. Det er muligt at satse storstilet på grøn vækst uden at fornægte konflikten mellem væksten og dens naturlige grænser. Det kræver at vi, foruden satsning på effektiviseringer og innovation i clean tech-industrien, også omstiller hele samfundsøkonomien – hen imod en helt ny opfattelse af vækst, hvad enten man så kalder den kvalitativ vækst, økologisk vækst eller grøn vækst.

Fokus skal ikke være på vækst i traditionel BNP-forstand, men på bedre livskvalitet, bæredygtighed, lighed, meningsfyldt arbejde og medindflydelse på livsvilkår. Disse værdier kan netop opretholdes; også i tider, hvor det ikke er muligt eller ønskeligt at opnå vækst i BNP.

Danmark har nu fået et grønnere folketingsflertal, og regeringsgrundlaget taler om "omstilling til en grøn økonomi". "Kloden kan ikke bære presset på ressourcer og klima, hvis den nuværende retning fastholdes. Derfor står bæredygtighed, grøn økonomi og konkret indsats over for stigende forureningsproblemer, ressourcemangel og klimaforandringer meget højt på regeringens dagsorden."

Det, vi måler, påvirker det, vi gør. Hvis grøn vækst skal være en central ny målsætning for Danmark, kan vi ikke blive ved med at evaluere vores succes ved hjælp af BNP. Hvis vi ikke kan måle og kontrollere bæredygtigheden af den grønne vækst, kommer den ikke ud over skåltaleniveauet. Vi har brug for et "grøn vækstkompass" at styre efter i dansk politik. Det er derfor sød musik i ørene, når regeringen vil undersøge »hvordan bæredygtigheds mål kan integreres i den politiske beslutningsproces i Danmark«.

For at igangsætte denne debat vil Det Økologiske Råd hellige sin 20 års-jubilæumskonference den 11. november til dette spørgsmål – med talere fra bl.a. OECD, Frankrig, Storbritannien og Sydkorea, hvor der arbejdes med nye mål for fremskridt mod en grøn økonomi.

Nu skal vi heller ikke være for onde mod DSB. Forsinkelserne er efterhånden så indarbejdede, at de er blevet regelmæssige, og købet af de famøse IC4-tog i Italien rummer til trods for de mange spildte millioner en opbyggelig pointe for andre statslige selskaber: Køb aldrig andet end pasta, kaffe og muligvis en racercykel af et folk, der som præsident har en cirkusartist, som i skrivende stund har overlevet 51 mistillidsvota i parlamentet.

I øvrigt er det endnu værre fat med togene i Bulgarien. Der er omkring 1.000 tog simpelthen forsvundet. Ikke noget med at togene ikke ankommer og afgår til tiden, eller at der er tekniske problemer med tog og købt og betalt i Italien. Næ, der er slet ingen tog.

Som rapporteret i flere europæiske medier er de bulgarske statsbaner i dag en regulær spøgelsesbane. Overalt i det forhenværende kommunistiske rædselskabinet hersker en undergangsstemning over for alt, hvad der har med togdrift og stillekupeer at gøre, og forretningen, eller hvad vi nu skal kalde det statslige foretagende BDZ, er erklæret teknisk bankrot. Samtidig mener flere, at de forsvundne togsæt bliver brugt til transport af smuglervarer, mens passagererne står og venter på tog, der aldrig kommer. Gælden, thi sådan én er der naturligvis også, ligger i nærheden af 400 mio. euro.

Som sædvanlig er det tyskerne, der kommer til at betale, idet det tyske Siemens og andre fabrikanter har en pæn slat kredit til gode fra den bulgarske regering. Den kan de godt glemme alt om. Når togene er væk, er moneterne det også.

DSB kan altså godt ranke ryggen. Ingen DSB-tog – bortset fra IC4-togene – er forsvundet. Ingen har tænkt sig at stjæle dem. Danmark er ikke Bulgarien.

Og dog. Se nu bare, hvordan propaganderende og patruljerende islamister bliver mødt med samme apati som de 1.000 forsvundne togsæt i Bulgarien. Apati og apati, det er måske lidt ondt sagt. I Danmark hedder apati, at vi skal gå i dialog. Sådan lyder det fra forskellige islamiske foreninger i Danmark, efter at det her i avisen er kommet frem, at islamismen breder sig nøjagtigt ligesom i Storbritannien, Tyskland, Holland og andre lande i udvalgte kvarterer omkring de større byer.

Ikke at det kommer som nogen overraskelse. Med islamismen er det som med DSB: Det går fremad dag for dag. Skulle der opstå lidt kø eller kortvarige forsinkelser på sporene, går vi i dialog, dvs. vi snakker og snakker og snakker for derefter at gå hjem at lave spaghetti med kødsovs. Det sidste kan man stole på som noget af det eneste fra Italien. Spaghetti med kødsovs. Bortset fra at ingen italiener med respekt for sig selv kunne drømme om at servere sådan noget. Det spiser man kun i Bulgarien, Danmark og andre mærkelige steder.

Kannibalen

